

Zbigniew Czarnuch

Stowarzyszenie „Projekt Historii Polsko-Niemieckiej”

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 3, 268-269

1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zbigniew Czarnuch

Witnica

STOWARZYSZENIE “PROJEKT HISTORII NIEMIECKO-POLSKIEJ”

Czas weryfikuje zamiary. Stowarzyszenie “Projekt Historii Niemiecko-Polskiej”, działające we Frankfurcie nad Odrą, w swych założeniach miało zamiar – między innymi – uprawiać i promować działalność badawczą w dziedzinie przeszłości Nadodrza. Dało temu wyraz organizując w roku 1992 w Gorzowie sesję poświęconą kolonizacji fryderycjańskiej w Pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej. Powstanie Uniwersytetu Viadrina ten nurt działalności Stowarzyszenia uczyniło zbędnym. “Projekt” wyspecjalizował się w organizacji wycieczek studyjnych.

Od początku 1994 r. do września 1995 r. zorganizowano szereg wypraw, z których największą popularnością cieszyły się wycieczki do euroregionów pogranicza niemiecko-holendersko-belgijskiego, w okolice Akwizgranu i Maastricht, oraz pogranicza niemiecko-szwajcarsko-francuskiego – w okolicy Bazylei nad Górnym Renem. Poznane tam problemy i formy ich rozwiązywania, pozwoliły uczestnikom wypraw lepiej zrozumieć zagadnienia występujące na naszym pograniczu. W trakcie przygotowań do wycieczek doszło do nawiązania kontaktów z tamtejszymi organizacjami.

Wycieczki o charakterze historycznym organizowane były w omawianym okresie na terenie Polski i Brandenburgii. Po stronie niemieckiej polscy uczestnicy wypraw mieli okazję poznania zabytków archeologicznych z okresu słowiańskiego w rejonie Beeskow oraz zespołu architektonicznego barokowego klasztoru cystersów w Neuzelle. Więcej wycieczek studyjnych organizowanych było do Polski: do Warszawy – śladami powstania warszawskiego; do Wrocławia – w celu poznania dziejów tamtejszego Uniwersytetu; do Poznania – miasta targów; do Gorzowa i Santoka; do Łagowa; do Świebodzina i Zielonej Góry. Stowarzyszenie organizuje też wycieczki krajoznawcze w okolice Frankfurtu nad Odrą dla polskich studentów pierwszego roku Uniwersytetu Viadrina.

Ostatnio "Projekt" zaangażował się w akcję protestu przeciw skandalowi, jaki miał miejsce latem 1995 r. w związku z zatrzymaniem przez niemiecką policję 250 osób narodowości polskiej, które w wyniku ogłoszenia prasowego przybyły do Frankfurtu (Markendorf-Razzia), by zostać zatrudnionymi w niemieckiej firmie. Organizacja "Frankfurckie Mosty", której członkiem zbiorowym jest Stowarzyszenie "Projekt", na swym zebraniu 3 lipca 1995 r. przyjęła rezolucję protestującą przeciw tym bezprawnym praktykom. Stowarzyszenie poparło wnioski o odwołanie ze stanowisk osób odpowiedzialnych za ten incydent, który wywołał obawy i wzajemną niechęć na pograniczu. W. Przybylski i inni członkowie Stowarzyszenia wystosowali w tej sprawie List otwarty, który rozesłano do gazet. Listu redakcja *Märkische Oderzeitung* jednak nie wydrukowała. Willi Przybylski, szef "Projektu", napisał artykuł w tej sprawie, w wyniku czego został przez czytelników prasy oczerniony jako ten, który chce Frankfurt przekazać Polakom. Otrzymał też liczne anonimy z pogrózkami i obelgami. Na posiedzeniu Stowarzyszenia, odbytego po tych wydarzeniach, doszło do burzliwej dyskusji, a nawet manifestacyjnego opuszczenia szeregów przez jednego z członków, na znak protestu przeciw zaangażowaniu się "Projektu" w bieżące problemy polityczne. Zwolennicy W. Przybylskiego są zdania, że Stowarzyszenie nie powinno zasklepiać się w problemach przeszłości, bowiem powołane ono zostało w tym celu, aby przewycięzać wzajemne uprzedzenia.